

การจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ฮามีร์ อ่อนทอง¹

เอกชัย พุทธิรัณ²

พิมลมาศ พร้อมสุขกุล³

รุ่งเกียรติ สิริวงษ์สุวรรณ⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนกีตาร์เบสสมัยนิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนกีตาร์เบสสมัยนิยมในระดับอุดมศึกษา ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน 2) การเลือกเนื้อหาสาระ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน 5) การวัดผลและประเมินผล โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้สอนกีตาร์เบสสมัยนิยม ระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลทั้งหมด 4 คน ผู้เรียน 16 คน

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื้อหาเลือกตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นหลักโดยเน้นทักษะพื้นฐานทางด้านปฏิบัติ และทฤษฎี มีกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในสถานศึกษา สื่อและอุปกรณ์จะใช้หนังสือ และคลิปวิดีโอจากยูทูป มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนอยู่ตลอดเวลา แนวทางในการจัดการเรียนการสอนพบว่า ควรใช้การสอนตามหลักสูตร แบบมีผู้สอนเป็นศูนย์กลาง และการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะ ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน เนื้อหาผู้สอนต้องดูจากศักยภาพของผู้เรียนก่อนเพิ่มลำดับความยากง่าย กิจกรรมการเรียนการสอนควรเพิ่มการจัดแสดงคอนเสิร์ต ด้านการใช้สื่อรูปแบบหนังสือของสำนักพิมพ์ Hal Leonard และหนังสือเสริม Jazz Standard 100 licks คลิปวิดีโอจากยูทูป และการบันทึกเสียง ผู้สอนวัดผลและประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ยกเว้นตอนสอบจะมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี หรือศิลปินที่มีชื่อเสียงจากภายนอกมาร่วมประเมินด้วย

1 นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีตะวันตก (ดนตรีศึกษา) วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2,3 อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

4 อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Music Instructional Management Undergraduate Electric Bass in Bangkok And Metropolitan

Harmeen Ontong¹

Ekachai Phuhirun²

Pimonmas Promsukkul³

Rungkiat Siriwongsuwan⁴

Abstract

The objectives of this qualitative research were: 1. to study the practical curriculum of electric bass program at the undergraduate level 2. to propose the guideline for teaching in electric bass program at the undergraduate level in 5 areas consisting of 1) the teaching objectives 2) the contents of the program 3) the management of the teaching and learning activities 4) the use of teaching media and equipment 5) measurement and assessment. The study was conducted using documentary research and semi-structured interviews with 4 bass guitar instructors and 16 students in Bangkok metropolitan.

The result of the research reveals that the objectives of teaching were set according to the curriculum and student-centered learning focusing both on theory and practice. The practical lessons in actual performances were also included. The main teaching media were books, YouTube's video and audio recordings. There are evaluations of learning all the time. The research suggests that instructions must be based on both the curriculum and student-centered learning concept since each student has different needs. The teachers must evaluate the potential of each student before increasing the lesson's difficulty for each student. Actual concert performances should also be included in the lesson. The research also finds that the main teaching media were from Hal Leonard publisher other the supplementary books, video clips from YouTube and audio recordings. In general learning situation, instructors should evaluate students individually to better suit their needs, but in examination, the evaluation of the student performance should also be from outside musical experts and artists.

---

1 Graduate Student, M.A. in Music Education, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

2,7 Lecturer of Western Music, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

8 Lecturer of Music Education, Faculty of Music, Suan Sunandha Rajabhat University

การจัดการเรียนการสอนกีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ฮามิร อ่อนทอง¹

เอกชัย พุทธิรัฐ²

พิมลมาศ พร้อมสุขกุล³

รุ่งเกียรติ สิริวงษ์สุวรรณ⁴

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีสมัยนิยมถือได้ว่าเป็นดนตรีสาขาหนึ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยดนตรีสมัยนิยมถูกบรรจุอยู่ในระดับอุดมศึกษาครั้งแรกของโลกเมื่อปี 2531 ที่มหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล โดยมีการเกี่ยวข้องกับวิชาปฏิบัติโดยตรง (Institute of Popular Music, 1998) ในขณะที่การเกิดขึ้นของดนตรีสมัยนิยมของประเทศไทยในระดับอุดมศึกษานั้น เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยที่วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2544 จากการสัมภาษณ์ผู้สอนจาก 4 มหาวิทยาลัยพบว่า ในส่วนของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในประเทศไทยที่ทำการเปิดการเรียนการสอนดนตรีสมัยนิยมนั้น ได้แก่ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ทางภาคใต้ แต่ถ้าหากนับเพียงแค่มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้แก่ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยทั้ง 4 มหาวิทยาลัยที่กล่าวมานั้นล้วนแล้วแต่ผลิตนักดนตรี ศิลปิน อาจารย์ ที่มีความสามารถออกสู่สังคมไทยมากมาย ผ่านระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงทางด้านดนตรี

การเกิดขึ้นของดนตรีสมัยนิยมตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยถือว่ายังขาดบุคคลากรที่ตรงสาขา เช่น บางครั้งในสาขาวิชากีตาร์เบสต้องให้อาจารย์กีตาร์มาสอนแทน ทำให้นักศึกษา หรือผู้เรียนอาจได้ความรู้ที่ไม่ครบถ้วนตรงตามที่ได้ทำการลงเรียนในรายวิชากีตาร์เบส ไม่สามารถไปสู่เทคนิคเฉพาะของกีตาร์เบสได้อย่างแท้จริง

ถึงแม้ว่าปัจจุบันบางมหาวิทยาลัยจะได้เริ่มทำการจ้างอาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้ามาแล้ว แต่รูปแบบการเรียนการสอนปฏิบัติดนตรีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงของดนตรีสมัยนิยมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป สอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะดุริยางคศาสตร์ สาขาการแสดงดนตรี มหาวิทยาลัยศิลปากรซึ่งมีนโยบายที่จะผลิตนักดนตรีที่มีคุณภาพสูง ส่วนหนึ่งเพื่อ

1 นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรีตะวันตก (ดนตรีศึกษา) วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2,11 อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

12 อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ลดนักดนตรีต่างประเทศที่เข้ามาเล่นดนตรีตามสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศ ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้ประเทศชาติไม่ต้องสูญเสียเงินตราให้กับต่างประเทศ นักศึกษาที่ต้องการเป็นนักดนตรีที่มีฝีมือ ไม่ต้องไปศึกษาต่ออย่างต่างประเทศ เช่นเดียวกัน เพื่อให้โรงเรียนตามต่างจังหวัด หรือโรงเรียนที่สอนทางด้านดนตรีโดยเฉพาะ มีครูดนตรีที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอไม่ขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน ทางมหาวิทยาลัยได้มองเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนทางด้านดนตรี จึงได้วางแผนจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีและ ผลิตหลักสูตรการดนตรีชั้น (คณะดุริยางคศาสตร์ สาขาการแสดงดนตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546) ในการจัดการศึกษากระบวนการสอนนั้นการจัดการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่ง เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ขบวนการสอน ประสบผลสำเร็จสมบูรณ์เป็นตัวทำให้เกิดการบูรณาการแก่การเรียนการสอน (ปิยพันธ์ แสนทวีสุข, 2551)

ในปัจจุบันนี้การเรียนการสอนในรายวิชากีตาร์เบสสมัยนิยม ในระดับอุดมศึกษาประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งสำหรับสาขาดนตรีสมัยนิยมนั้นยังใหม่สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย และจากการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกีตาร์เบสสมัยนิยมในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยนั้นยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังมากนัก ทำให้ยังไม่มีแนวทางการฝึกกีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษาที่ชัดเจน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดการเนื้อหาการเรียนการสอนกีตาร์เบสในระดับอุดมศึกษาร่วมกับผู้สอนและตัวมหาวิทยาลัยเอง เหมือนกับที่ สุประวัตติ จำเพียร, ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ (2558) กล่าวว่าในการปฏิบัติกีตาร์เบสนั้นการเล่นโดยการเรียนและศึกษากับผู้สอนมีการจัดสอนอย่างถูกต้อง ซึ่งกล่าวได้ว่าเสียงของเบสนั้นเปรียบเหมือนพื้นฐานโครงสร้างที่แข็งแรงของวงดนตรี หากวงดนตรีมีพื้นฐานโครงสร้างที่ไม่แข็งแรง อ่อนแอ ไม่สม่ำเสมอหรือไม่มั่นคงแล้วการบรรเลงบทเพลงของวงดนตรีนั้น ๆ ก็จะไม่เกิดความไพเราะขึ้นได้เลย เพื่อทำให่วงดนตรีที่ร่วมในการบรรเลงนั้นมีบทเพลงที่ไพเราะมากที่สุด ผู้ที่เล่นเบสต้องมีความมั่นใจในการเล่นของตนเองเพื่อเป็นพื้นฐานของวงดนตรีที่มั่นคงและทำให่วงดนตรีนั้นประสบความสำเร็จต่อไป เพราะฉะนั้นในการเล่นเบสเพื่อให้ได้เสียงที่มีความแข็งแรง ชัดเจน หนักแน่นนั้น ต้องเกิดจากความมั่นใจในการเล่นของผู้เล่นเบส ซึ่งจะทำให้ได้นั้นต้องมีการฝึกฝนอย่างถูกหลักถูกวิธีจากผู้สอน หรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญการ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมในระดับอุดมศึกษาอย่างแท้จริงเป็นจึงมากนัก ผู้วิจัยจึงทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่กีตาร์เบสสมัยนิยมในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมในระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย อาจารย์ผู้สอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมทั้งหมด 4 คน โดยจำแนกเป็น อาจารย์ประจำ 2 คน อาจารย์พิเศษ 2 คน และนักศึกษากีตาร์เบส สาขาดนตรีสมัยนิยม ในปีการศึกษา 2562 ชั้นปีที่ 4 หรือนักศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนมาจนครบหน่วยกิตตามหลักสูตรภาคบังคับ จำนวน 16 คน

2. ทำการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่

- ด้านหลักสูตร
- ด้านผู้สอนและผู้เรียน
- ด้านการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- ด้านสื่อ อุปกรณ์และสถานที่
- ด้านการวัดผลและประเมินผล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ณ 1) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2) วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต 3) คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 4) วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีระเบียบวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย ผู้สอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวนทั้งหมด 4 คน ได้แก่

- 1.1 ผู้สอนกีตาร์เบสสมัยนิยม วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล 1 คน
- 1.2 ผู้สอนกีตาร์เบสสมัยนิยม วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต 1 คน
- 1.3 ผู้สอนกีตาร์เบสสมัยนิยม คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 1 คน
- 1.4 ผู้สอนกีตาร์เบสสมัยนิยม วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 1 คน

2. นักศึกษากีตาร์เบส สาขาดนตรีสมัยนิยม ในปีการศึกษา 2562 ชั้นปีที่ 4 หรือนักศึกษาที่ผ่านการเรียนจนครบหน่วยกิตตามหลักสูตรภาคบังคับ จำนวน 16 คน ได้แก่

- 2.1 นักศึกษากีตาร์เบสชั้นปีที่ 4 สาขาคดนตรีสมัยนิยม วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 4 คน
- 2.2 นักศึกษากีตาร์เบสชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการผลิตดนตรี วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 3 คน
- 2.3 นักศึกษากีตาร์เบสชั้นปีที่ 4 สาขาคดนตรีเชิงพาณิชย์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 6 คน
- 2.4 นักศึกษากีตาร์เบสชั้นปีที่ 4 สาขาคดนตรีสมัยนิยม วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยสร้างเป็นคำถามที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โครงสร้างคำถามจะแบ่งออกเป็น

1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล
2. คำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา

ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ทั้งผู้สอนและผู้เรียนในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการเลือกเนื้อหาสาระ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล โดยผู้วิจัยสร้างข้อคำถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ด้วยวิธีการ IOC นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมารวบรวมและปรับแก้ก่อนนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง กำหนดคำถามให้ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ เมื่อได้ข้อมูลทั้งจากการบันทึกเสียง และการจดบันทึก ข้อมูลจะถูกนำมาถอดเทป และบันทึกเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ไมครบถ้วนหรือไม่ชัดเจนเพียงพอ เพื่อนำไปสัมภาษณ์หรือหาข้อมูลอีกครั้ง จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้สอนและผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลที่ได้มา

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และกำหนดประเด็นเนื้อหา

4.3 นำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

4.4 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมเข้าด้วยกันและนำมาเขียนสรุป

ผลการวิจัย

1. ผลวิจัยการศึกษาการจัดการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ทั้ง 5 ด้านใน 4 มหาวิทยาลัย

1.1 ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนแต่ละมหาวิทยาลัยมีการจัดการวางแผนการเรียนการสอนโดยหัวหน้าสาขาและผู้สอนวางแผนร่วมกันเพื่อให้การเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน การเรียนการสอนจะเข้มข้นตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนยังนำรูปแบบการจัดการสอนโดยให้ผู้เรียน ส่วนการเรียนการสอนอีกแบบจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนมีการดำเนินการและพัฒนาหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา ผู้สอนทั้ง 4 ท่าน มองเห็นเหมือนกันว่า บางครั้งการกำหนดวัตถุประสงค์ก็จำเป็นที่จะต้องมีความยืดหยุ่น เพราะ ผู้เรียนแต่ละคนอาจมีมาตรฐานที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่สอดคล้องผ่านวัตถุประสงค์ทั้งผู้สอน และผู้เรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ในภาคปฏิบัติควรมีความสอดคล้องกับตัวผู้เรียน ยกเว้นในภาคทฤษฎีดนตรีที่เนื้อหาต้องเข้มข้นอยู่เสมอ

1.2 การเลือกเนื้อหาสาระ

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเลือกตามหลักสูตรที่วางไว้เป็นหลักในการเลือกเนื้อหาที่เรียนจะเน้นทักษะพื้นฐานทางด้านปฏิบัติ และทฤษฎีเพื่อให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานที่มั่นคงสามารถนำไปต่อยอดได้ และการเลือกเพลงจากดนตรีสมัยนิยมหลากหลายสไตล์ เพื่อฝึกเล่นตามบทเพลง คิดวิเคราะห์ จนเกิดเป็นความคุ้นชินสามารถซึมซับสไตล์ของดนตรีสมัยนิยม โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) เนื้อหาด้านทฤษฎีและปฏิบัติ 2) เนื้อหาด้านบทเพลง ผู้สอนทั้ง 4 ท่าน มีความคิดเห็นตรงกันว่าตัวผู้สอนเองควรมั่นหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เพราะ ดนตรีสมัยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ในการจัดกิจกรรมปฏิบัติกีตาร์เบสผู้เรียนจะต้องคิดงานแสดงโชว์ตอนสอบปลายภาคเป็นรูปแบบของการแสดงคอนเสิร์ตความยาวประมาณ 30 – 50 นาที รวมไปถึงการจัดแสดงคอนเสิร์ตร่วมกับสาขาอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเวลามีกิจกรรมทางดนตรีโดยมีผู้สอนให้คำปรึกษาในการจัดแสดง ผู้สอนบางท่านกล่าวว่า นอกจากการจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีในชั้นเรียนที่มีอยู่แล้วนั้น ตัวผู้สอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะผลักดันให้ผู้เรียนไปหาประสบการณ์ในการแสดงดนตรีนอกมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการให้ผู้เรียนได้สะสมประสบการณ์ก่อนจบการศึกษา

1.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

สื่อการเรียนในรูปแบบหนังสือจะใช้หนังสือจากสำนักพิมพ์ Hal Leonard เป็นหลักสำหรับบันไดเสียง เทคนิคปฏิบัติเบื้องต้น การอ่านโน้ตฉบับหลัก ในการเลือกแบบฝึกหัดจากแบบเรียนผู้สอนจะเป็นคนเลือก ทักษะการแกะเพลงคู่มือจากยูทูปโดยมีผู้สอนให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด มีห้องเรียนเดี่ยว และห้องซ้อมที่เพียงพอและมีคุณภาพ

1.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ผู้สอนแจ้งเกณฑ์การประเมินผลให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียนตามจุดประสงค์รายวิชา ในการ

วัดผลและประเมินผลแต่ครั้งผู้สอนจะประเมินด้วยตนเอง ยกเว้นตอนสอบปลายภาคจะมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี หรือศิลปินที่มีชื่อเสียงจากภายนอกมาร่วมประเมินด้วย โดยเน้นการวัดผลจากพัฒนาการของผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความพร้อมในการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนั้นในการกำหนดเกณฑ์การวัดผลจะเน้นที่กระบวนการปฏิบัติและการพัฒนาเป็นรายบุคคล เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความขยันและมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง โดยดำเนินการวัดผลแบ่งเป็นการประเมินผลระหว่างเรียน ซึ่งเป็นการสอบย่อยหลังจบจุดประสงค์การเรียนรู้จากแบบฝึกหัดหรือบทเพลง โดยพิจารณาจากความก้าวหน้าในการปฏิบัติ ความตั้งใจ ความขยันฝึกซ้อม และพัฒนาการของผู้เรียน และการประเมินผลหลังเรียนโดยการสอบแสดงเดี่ยวภาคเรียนละ 2 ครั้ง คือ กลางภาคเรียน และปลายภาคเรียน ก่อนจะสรุปผลการประเมินขั้นสุดท้ายควรรวบรวมข้อมูลในลักษณะการระบุเป็นตัวเลขนระดับคะแนนและมีการอภิปรายผลในเชิงคุณภาพให้กับผู้เรียนได้ทราบถึงรายละเอียดในการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2. การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยม โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน

ควรรวบรวมกำหนดวัตถุประสงค์การสอนแต่ละมหาวิทยาลัยมีการจัดการวางเนื้อหาการเรียนการสอน โดยการกำหนดวัตถุประสงค์รายวิชา เนื้อหารายวิชา โดยหัวหน้าสาขาและผู้สอน จะวางแผนร่วมกัน เพื่อให้การเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน แบ่งออกเป็น 2 แนวทาง แนวทางที่ 1) การเรียนการสอนจะมีเนื้อหาที่เข้มข้น และแนวทางที่ 2) การเรียนการสอนจะยืดหยุ่นต่อโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.2 การเลือกเนื้อหาสาระ

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนควรเลือกตามหลักสูตรที่วางไว้ โดยการเลือกเนื้อหาการเรียนการสอนนั้นผู้สอนจะต้องวางเนื้อหาไว้ตรงกลางและดูศักยภาพของผู้เรียนอีกครั้งก่อนการเพิ่มลำดับความยากง่าย เนื้อหาที่เรียนจะเน้นทักษะพื้นฐานทางด้านปฏิบัติ และทฤษฎีเพื่อให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานที่มั่นคงสามารถนำไปต่อยอดได้ และสามารถเลือกเพลงจากดนตรีสมัยนิยมหลากหลายสไตล์ หลากหลายยุคเพื่อฝึกเล่นตามบทเพลง คีตวิเคราะหฺ์ จนเกิดเป็นความคุ้นชิน จนสามารถซิมซ์บัสสไตล์ของดนตรีได้

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะกีตาร์เบสเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบดังนี้ รูปแบบที่ 1) กิจกรรมหลัก การรวมวงถือว่าเป็นการรวมเอาเครื่องเอกปฏิบัติทุกเครื่องมารวมกันบรรเลงบทเพลงโดยมีผู้สอนเป็นคนให้โจทย์ว่าผู้เรียนจะต้องเล่นใช้เพลงอะไรในการเล่น หรือในบางครั้งผู้เรียนก็ต้องเลือกเพลงให้เข้ากับยุคสมัยตามที่มีผู้สอนเป็นคนกำหนดรูปแบบ 2) กิจกรรมเสริม การจัดแสดงคอนเสิร์ต สามารถทำได้ทั้งภายนอกภายในมหาวิทยาลัย โดยมีผู้สอนคอยให้คำปรึกษาในการจัดแสดง กิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยควรมีการจัดแสดงอย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง หรือ 2 อาทิตย์ครั้ง

2.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพบว่าสื่อการเรียนในรูปแบบหนังสือใช้หนังสือ

สำนักพิมพ์ Hal Leonard เป็นหลักสำหรับบันไดเสียง และเทคนิคปฏิบัติเบื้องต้น ในส่วนของหนังสือ Jazz Standard 100 lick จะใช้ในส่วนของบทเพลงที่ต้องวิเคราะห์คอร์ด (Chord) และใช้ในการฝึกเปลี่ยนคีย์เพลง (Transpose) พัฒนาการด้านเทคนิค (Technic) ในรูปแบบคลิปปิดิโอ จากยูทูป หรืออินเทอร์เน็ต เพราะดนตรีสมัยนิยมมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอยู่ตลอดเวลา และในรูปแบบของการบันทึกเสียง โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในด้านการอัดเพลง

2.5 การวัดผลและประเมินผล

ในด้านของการวัดผลและประเมินผลนอกเหนือการประเมินจากตัวผู้สอน หรือจากผู้สอน ภายในสาขาดนตรีด้วยกันแล้ว ยังพบว่าควรให้มีการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเข้ามาร่วมด้วย เช่น ศิลปินที่มีชื่อเสียง เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อชี้แนะที่มีความหลากหลายนอกเหนือจากตัวผู้สอน เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่ตลอดเวลา การวัดและประเมินผล ได้แก่ การวัดผลและประเมินผลก่อนเรียน เป็นการตรวจสอบทราบสภาพของผู้เรียนจริงก่อนที่ผู้สอนจะทำการเรียนการสอนตามเนื้อหาที่เตรียม การวัดผลและประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการตรวจสอบแบบฝึกหัดที่ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนทำการปฏิบัติในคาบ การวัดผลและประเมินผลปลายภาค เป็นการแสดงโชว์ผลงานก่อนจบการศึกษาที่ผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องผ่านการปลายภาค ถือว่าการสอบปลายภาคจะเป็นการทดสอบสิ่งที่เรียนเราเรียนมาทั้งหมด

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการวิจัยการจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน

พบว่ามีการกำหนดจุดประสงค์ และเนื้อหาของการเรียนการสอนผู้สอนมุ่งเน้นในการสอนพื้นฐานการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง และจุดประสงค์ที่กำหนดขึ้นจะเป็นการกำหนดจุดประสงค์แบบกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะกับสมกับผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยวัตถุประสงค์การเรียนการสอนควรมี 2 แบบ การสอนแบบเคร่งครัดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของผู้เรียนสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ วัฒนจินดา (2552, น.19-21) ที่กล่าวถึงวิธีการสอนไว้ว่า ครูผู้สอนต้องสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนแต่ละคน ว่าเหมาะสมกับวิธีการสอนแบบใด และนำวิธีการนั้นเป็นแกนในการสอน

1.2 การเลือกเนื้อหาสาระ

พบว่าแบบเรียนแต่ละมหาวิทยาลัยที่ใช้ในการเรียนการสอนจะมีสิ่งหนึ่งใช้เหมือนกัน คือ แบบเรียนเบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีแจ๊สโดยผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันว่าสิ่งที่ได้นั้นทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นรูปแบบของคอร์ด และได้ยินเสียงที่แตกต่างไปจากดนตรีสมัยนิยมในทั่ว ๆ ไป ทำให้ผู้เรียนมีวัตถุดิบในการสื่อสารผลิตผลงานดนตรีสมัยนิยมได้มีความหลากหลายดังที่ ดำริห์ บรรณวิทยกิจ (2545, น.57-58,62-63) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของครูไว้ว่า ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเครื่องดนตรีของตน มีความรักดนตรี มีทักษะในการสื่อสาร

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

พบว่าผู้สอนมีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติม นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนให้กับผู้เรียน เพื่อช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียน เช่น การจัดแสดงคอนเสิร์ตภายนอก และภายในมหาวิทยาลัย รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเสนอการแสดงคอนเสิร์ตเป็นของตัวเองด้วยความสามารถของผู้เรียนเอง สอดคล้องกับการตั้งศักยภาพของผู้เรียนออกมา ตรงกับที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สินสกุล (2520) ได้กล่าวว่กิจกรรมการเรียน คือ การกระทำที่ผู้เรียนแสดงออกมาซึ่งอาจสังเกตได้ด้วยตา หรือดูผลของการกระทำได้ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนฝึกฝนกระทำเอง หรือครูวางแผนไว้ให้ทำ

2.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

พบว่าทางมหาวิทยาลัยสนับสนุนอุปกรณ์ประกอบการเรียนให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม สำหรับการเรียนการสอน อุปกรณ์ได้รับการดูแลและบำรุงรักษาอยู่ในสภาพที่ดี ในส่วนของอุปกรณ์ประกอบการเรียน เช่น ตู้ลำโพง ขาตั้งไนต์ เบาะโย คอมพิวเตอร์ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับที่ ศรีมงคล เทพเรณู (2545) กล่าวว่า สื่อการเรียน (Instructional Media) หมายถึง ตัวกลาง พาหนะในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจทักษะและประสบการณ์ในการเรียนการสอน หรือ สื่อการสอน หมายถึง ทั้งที่เป็นวัสดุ (Material) อุปกรณ์ (Equipment) และวิธีการ (Method) ที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ เจตคติ และทักษะไปสู่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการสอนเป็นตัวทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2.5 การวัดผลและประเมินผล

พบว่าในการวัดผลและประเมินผลจะดำเนินการโดยผู้สอนประจำวิชาที่ตำรับและในบางครั้งจะมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก หรือศิลปินเข้ามาร่วมวัดผลและประเมินผลด้วย โดยเป็นการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียน การวัดผลและประเมินผลระหว่างเรียน และการวัดผลและประเมินผลปลายภาคเรียน ทุกครั้งที่จบจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎี หรือภาคปฏิบัติ โดยผู้สอนจะพิจารณาจากความก้าวหน้าในการปฏิบัติ ความตั้งใจ ความขยันฝึกซ้อม และพัฒนาการของผู้เรียนเฉพาะบุคคลเป็นหลัก สอดคล้องกับที่ ญรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555, น.248-249) กล่าวว่า การประเมินผลระหว่างเรียน และหลังเรียนเกิดขึ้นเสมอในการเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยที่มีความสนใจเปิดสอนกีตาร์เบสสมัยนิยม ในระดับอุดมศึกษา ควรมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรที่ทันสมัยเหมาะสมกับปัจจุบันที่เป็นการเรียนออนไลน์ ผู้สอนควรมีความเชี่ยวชาญโดยตรง ผู้เรียนควรมีพื้นฐานในระดับต้น-กลาง สื่อการสอน อุปกรณ์ สถานที่ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ การวัดผลและประเมินผลที่แม่นยำ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทสภาพสังคมของผู้เรียน และสถานศึกษา

2. การเรียนการสอนควรมีการเพิ่มเติมในด้านของการจัดแสดงดนตรี โดยตัวผู้สอนเองมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลักดันให้ผู้เรียนออกไปหาประสบการณ์ในการแสดงดนตรี สำหรับผู้เรียนที่เลือกเรียนทางด้านดนตรีโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้การเรียนสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกีตาร์เบสสมัยนิยม ระดับอุดมศึกษา ในด้านต่าง ๆ ออกไป เช่น ด้านปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนทฤษฎีและปฏิบัติในกีตาร์เบส เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในการเรียนกีตาร์เบสสมัยนิยมในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2554). *สาขาวิชาดนตรีเชิงพาณิชย์*.
<http://music.su.ac.th/สาขาวิชาดนตรีเชิงพาณิชย์>
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สิ้นสกุล. (2520). *ระบบสื่อการสอน*.
กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2544). *พฤติกรรมการสอนดนตรี : ฉบับปรับปรุงแก้ไข*. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คำรึห์ บรรณวิทยกิจ. (2545). *แนวการสอนดนตรีปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ สารสนเทศศึกษาศาสตร์*.
กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. (2550). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษา
ในประเทศไทย*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 26 (4), 27-44.
- ภาณุวัฒน์ วัฒนจินดา. (2552). *การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องสาย
ของโรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย/กรุงเทพฯ.
- ศรีมงคล เทพเรณู. (2545). *เอกสารคำสอนรายวิชาทักษะและเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- สุประวัตร จำเพียรและ ณรงค์ชัย ปิฎกริษฐ์. (2558). *แบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบส
ไฟฟ้าเบื้องต้น*. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2 (1), 60-71.

ภาษาอังกฤษ

- Berklee college of music. (2001). *Bachelor of professional studies in bass private
lessonexclusive, private bass instruction*. From
<https://online.berklee.edu/bass?pid=6383#!courses-tab>
- University Of Liverpool. (2019). *Undergraduate Degrees in Music*.
From [https://www.liverpool.ac.uk/study/undergraduate/courses/music-popular-music-
ba-hons/overview/](https://www.liverpool.ac.uk/study/undergraduate/courses/music-popular-music-ba-hons/overview/)